MDCCCXLVII) noemt in Caput III de Friezen een volk, van buiten: "advenas esse, sicut caeteras omnes Germaniae nationes, nulli dubium".

Beda Venerabilis (geb.. omstr. 672 na Chr.) noemt de Friezen in zijn "Historia Ecclesiastica Gentis Anglorum" (Uitg. The Loeb classical Library, 1930, Liber V, Cap.IX): "Garmani..... sunt autem Fresones, Rugini, Danai, Hunni, Antiqui Saxones, Boructuari" ("Frisians, Fresones, a Germanace ").

F.J.Los deelt de Friezen, evenals de Saksen, Chauken, Angelen en Juten, in bij de Ingaevonen, de latere Neder-Duitsers. Zij bewoonden de kuststrook bewesten de Eems, eerst 200 na Chr. breidden zij zich uit beoosten de Eems, tot de Weser.

Prof. Jan de Vries in "De samenstelling van ons volk" schrijft: "..... de tegenwoordige opvatting is toch wel, dat een eigenlijk Friesche stam eerst ontstaan is in het gebied van de mondingen van den Rijn en het Flie, en wel door een versmelting van een van den Neder-Rijn komend volksbestanddeel met een ander uit Midden-Hannover afkomstig. Daarnaast laat men de mogelijkheid open, dat een deel der friezen, die zich in de 3e - 4e eeuw v.o.j. op de klei langs de Waddenzee vestigden, uit het Oosten en Noord-Oosten afkomstig zijn".

Apol cum suis waren er al in de 6e eeuw vóór Chr.! Maar zij waren dan ook GEEN FRIEZEN volgens Overwijn. Let intussen op de naam Hannover (App. 7).

Dan vinden wij in het O.L.B. in "Het Geschrift van Beden" dat hij is "Hach-gâna his svn" en Konered is zijn oom. Laatstgenoemde is nooit getrouwd geweest en alzo kinderloos gestorven ("bernlâs sturven").

Een belangrijke figuur is zekere TUNIS, door het scheepsvolk "Neef Teunis" genoemd, die in gezelschap van "sin nêf" INKA met zijn schepen op een volksplanting KADIK (Cadix???) kwam, zo geheten omdat die "thrvch êne stênene kâdik formath was", d.i. een steenen kadijk (in Amsterdam kent men de Hoge Kadijk). Maar de burchtmaagd TUTJA wilde hem niet toelaten. Hij voer toen naar de Phoenicische kust, 193 jaar nadat Atlantis was verzonken, waar hij een burgt stichtte, de Thyrisburgt (Tyrus). Vandaar uit voer hij met twaalf schepen, bevracht met honig, leerwerk e.d., naar het Flymeer, waar hij een pakhuis ("loge", App. 4) mocht bouwen:
"Thi grêva.man fon west.flyland warth thruch al thessa thinga bigastere hi wrochte that tunis bi thêre mvde fon.t flymar en loge bvwa mâchte.afternêi is thju stêd almana.land hêten" (De grietman van West-Vlieland werd door al deze dingen begeesterd, hij maakte dat Teunis bij de mond van het Vliemeer een loge, pakhuis, mocht bouwen. Naderhand is die plaats Ameland genoemd). In de Romeinse tijd had men daar de rivier FLEVO, waardoor men het FLEVO LACUS kon bereiken, in het begin der Middeleeuwen resp. FLI en ALMERE (vóór later de Zuiderzee). Maar Teunis leefde omstreeks 2000 jaar vóór Christus. Door de priesters van Tyrus werd hij tot Godheid verheven ("alsa hêde hja tunis to en gode uphêjad"). Neptunus was dus in zijn jonge jaren een viking.

Verder JON of JAN, een Zeekoning, geboren te Alderga ("bern to.t Alderga"), waarmede mogelijk Ouddorp bij Alkmaar wordt bedoeld. Deze voer het Flymeer uit met 127 schepen, beladen met barnsteen, tin, koper, ijzer, laken, vilt e.d., Die vloot stond onder bevel van een Schout bij nacht ("skelta bi thêr nacht", "skolt by nacht", "skolte bi tha nacht", App. 5).

Uit het Oera Linda Boek kennen wij nog een Schout bij nacht, LIUDGERT de Geertman, vriend van Frethorik, die als skelta bi ther nacht op de vloot van WICHHIRTE de "sêkoning" met Friso hier was gekomen, in den jare 303 vóór Chr.

Dan de Priesteres KAAT,KAT oftewel KATERINNE, burchtmaagd op Godeburch, maar ook gewoond hebbende op Walhallagara. Ze werd in de wandel KALIP genoemd, omdat haar onderlip als een mastkorf uitstak ("tha inna wandet wrde hju kalip hêten ut hawede hjara vnderlip as en utkikboard farutstak": Kalypso, de aangebedene van Odysseus, Koning van Ithaka.

Voorts MINO, geboren in de Lindaoorden, een oude Zeekoning die lang in Kreta is geweest, waar, toen hij eens vergift in zijn honingbier vond, zo verstandig was met een schip, dat in

zijn buurt verzeilde, stilletjes te vertrekken "as er ênis en skip fon.t fly by vns vrsêilde ben ik thêrmith stolkens hinne brith"). Hij stierf in zijn geboorteland, te Lindahem (App. 6).

- - - - - - - - - - -

II.

WAAR LAGEN DIE LINDAOORDEN, HET "STAMLAND" DER OERA LINDA's?

Dr M. de Jong Hzn licht ons in op dit punt in zijn boek "Het geheim van het Oera-Linda-Boek" (Bolsward 1927):
Het Lindawoud lag - althans volgens het O.L.B. - in de onmiddellijke nabijheid van Leeuwarden (Ljudwerd, Ljuwert, Ljudwardia), Lindahem ten W. of ten Z.W. van Leeuwarden, de stamzetel der Oera Linda's, alles tijdens de Kimbrische vloed door de zee verzwolgen: "Lindahêm is jeta wei" schrijft Konerêd, Lindahem is nog weg. "Tha Linda-wrda far en dêl": de Lindaoorden voor een deel. "The northlokka Ljudgârdne send throch thene salta sê bidelven": de Noordelijke Lindagaarden zijn door de zoute zee bedolven.

Volgens Ottema (Inleiding, en in een brief d.d. 22 Dec. 1870 aan Cornelis Over de Linden) lag Lindaoord aan de Oostzijde van Wieringen, tussen Wieringen en het Kreilerwoud. De Kreil is een gehucht van de gemeente Barsingerhorn. Volgens v.d.Aa's Aardr.Wdbk ontleent het zijn naam aan het voormalige Kreilerbos,gelegen tussen Stavoren, Enkhuizen en Texel. Het is in de watervloed van 1173 door de Zuiderzee verzwolgen. Ter plaatse waar het moet gelegen hebben vindt men thans nog (1845) een zandbank.

In een brief d.d. 1 Jan. 1871 aan Cornelis O.d.L. schrijft Ottema,dat de Oera Lindaoorden lagen tussen Texel en Wieringen.

Weer anders is Ottema's uitspraak, te vinden bij de Jong pag.254, dat deze er het vierde der Zeven Zeelanden in ziet: de Linde stroomde er midden door heen. Tot over Schokland en Urk heen strekten zich de Linda-oorden uit, en Lindahem was in de driehoek tussen deze eilanden en Kuinre te zoeken.

Volgens Wiersma ("Texelsche sagen" door J.P.Wiersma,1934), strekte het Kreilerwoud ('t Bosch van Kreil) zich in de oude tijd mijlen ver bij Stavoren naar het Zuiden en het Z.W., waar thans alles water is door de vloeden van de Noordzee. (In 1119 had in dat bos een woordenwisseling plaats tussen Graaf Floris, "de Vette", en de Friese Edelman Gaale Yges Gaalema, over de eigendom van dat woud. Gaalema gaf Graaf

Floris te kennen, dat hij "geen krimp nol jaen for in Holländske grêf". En de twist werd bijgelegd.)

In de Geschriften van Adelbrost en Apollânja wordt het Kreilerbosch met name genoemd: "thêr hipth hju nêi.t Kryl. wod" (daarop ijlt zij naar het Kreilerwoud). Ook aan het einde van het O.L.B. wordt het genoemd:"middel in.t krylwald bi âsten ljvd.werde",dus ten Oosten van Ljudwerda. Maar volgens Overwijn is hiermede NIET Leeuwarden bedoeld.In de Geschriften van Frethorik en Wiljo, daterende van plus minus 300 v. Chr. (z.g.n.!), is het een nieuw dorp binnen de ringdijk van de burcht Ljudgarda: "ljudwarda is en ny thorp.hinne thene hring.dik fon thêr burch ljud.gârda":Het Lindawoud lag om en bij de Linde.

Overwijn noemt het Krylwoud ook wel Kralwoud. Het bedekte volgens hem eertijds geheel West-Friesland en sloot zich bij de Haarlemmerhout aan. Het strekte tot ver Zuidwaarts. Kral is het woord voor Koning. De naam: Karl is er van afgeleid.Oorspronkelijk is het een Kretens woord. Het Beduhennawoud en de Zeven Wouden zijn in Friesland van het oude Kreilwoud overgebleven.Het oude Kreilwoud begon in Armorica (Bretagne), bedekte de afsluiting d.i. het Kanaal, en liep door tot aan de Noordzeekust van West-Friesland,en vervolgens tot aan de Weser. Het zou beter Koningswoud heten. Het Kreil, de zandplaat, is een strook buiten Enkhuizen en Hoorn. Bij enkele gelegenheden komt een boomstronk,zwart en hard,te voorschijn - alles volgens Overwijn.

De vraag is,of de Lindaoorden wel deel uitmaakten van dit Kreilwoud. Lindaheem, zegt Overwijn, is het oudste KUINDER, een oude Phoinikische nederzetting, die is weggespoeld. In het dal van de Kuinder bij Oostwolde en Makkinga in Friesland,vond men bij doorwaadbare plaatsen veel vuurstenen messen, krabbers en priemen. Dit wijst op een volk, dat mogelijk daar leefde of geleefd had, toen de Phoeniciërs van Overwijn er zich vestigden (Zie ook "Wat Aarde bewaarde",pag. 27,door Ir W.F. van Heemskerck Düker en P. Felix).

In "Volk van Nederland" (Prof. Dr Jan de Vries c.s.,1943) schrijft Prof. L. van Vuuren in het hoofdstuk "Ons Vaderland als woonplaats van den mensch" over "kleine beekjes, die afdalen in de Westelijke lager gelegen gebieden,waar de randen

van de hoge plateaux ideale jachtstations vormden voor de rendierjagers gedurende de korte zomerperiode.Deze stations, die derhalve teruggaan tot in den ouden steentijd, zijn dan ook gevonden o.a. door de heer H.J.Popping te Oosterwolde,in het dal van de Kuinre". Ook in de Steentijd, vóór 8000 jaar v. Chr., woonden er kennelijk al mensen. Van hen moeten dan die stenen werktuigen zijn, welke men daar vond. (Zie ook "De Germanen" door F.J.Los).

Dr Ottema schreef in zijn Inleiding, dat het "Overoude Handschrift" volgens Cornelis Over de Linden,eerste Meesterknecht bij 's Rijks Marinewerf te Den Helder, al sinds onheugelijke tijden in zijn familie vererfd en bewaard was.Hij had het op tienjarige leeftijd geërfd volgens beschikking van zijn grootvader ANDRIES te Enkhuizen, overleden 1820, maar 't was altijd bewaard door zijn tante AAFJE MEYLHOFF, die het hem in 1848 ter hand stelde.

Het door Ottema bestudeerde handschrift bestond dus al in 1848 - als Cornelis de waarheid heeft gesproken. Dat het bewuste handschrift, thans te Leeuwarden,een Oud-Friesch document is uit de dertiende eeuw, zoals Ottema het noemt, gelooft nu niemand meer.Maar het is, aldus Ottema "geheel enig in zijn soort",en de taal "overoud Friesch" nog ouder en veel zuiverder dan de taal van het Friesch Rjuchtboek". Het werd gesproken tussen het Vlie tot aan de Schelde.

Overwijn (uitgave 1941) noemt de taal van het O.L.B."Oergrootfriesch".De gemiddelde taal van het O.L.B. is die, welke een goede 600 jaar vóór Chr. normaal in onze landen (dus ook het Nederland van nu, H.) werd gesproken,van af Denemarken tot de Seine.Het O.L.B. is - aldus Overwijn - de oudste, volledigste en meest omvattende kroniek van den voortijd van welk volk dan ook. Het is voor wat zijn oudste teksten betreft, tenminste 8000 jaar ouder dan het Oude Testament.

Johan Winkler welbekend noemde het "een sleau boek", een mal, dwaas, vreemd boek, vol flauwe gekheid".

"Het is naar de schijn een stam- of familieboek, luidt het oordeel van Dr de Jong voornoemd,"een mystificerende parodie, een paskwil, een aaneenschakeling van kwalijk verbor-

gen zotheden, een product van Dr Eelco Verwijs, uit de tweede helft der vorige eeuw, ongeveer 1864". De taal is z.g.n. Oud-Friesch, maar met bijvoeging van Nieuw-Friesch, Stads-Friesch, Nederlandsch, Middel-Nederlandsch en Engelsch, een soort veroudfriescht Nederlandsch".

J.J.Hof geeft in "Verwijs en het Oera Linda Boek" als zijn oordeel te kennen, dat het Oud Friesch van het Boek "in werkelijkheid dun gezaaid is"."Het quasi Oudfriesche kleed doet in dit dolzinnig samenraapsel van Nederlandsch, Noord-Hollandsch, Oudfriesch, Westerlauwersch Friesch, Fransch, Engelsch en wat niet al, alles".

Zo ook Prof. Dr J. Beckering Vinckers "De onechtheid van het Oera LindaBok" (1876): "de taal waarin dit product is geschreven, is een allerfoeilijkst mengelmoes, "wartaal"".

Volgens Prof. Dr Herman Wirth te Warburg (Die Ura-Linda-Chronik", Leipzig, 1933) is het schrift van het O.L.B. "ein künstliche Neubildung", de taal een "verdorbene, holländizierte Altfriesische". Het handschrift dateert uit de eerste helft van de 19e eeuw, is kunstmatig "oud" gemaakt. Wie de vervaardiger is, weet Dr Wirth niet. Dit wat het thans te Leeuwarden bewaarde manuscript betreft. Op een lezing, door hem aldaar gehouden in 1923, noemde hij het boek - dus de tekst - een oeroude overlevering,opgeschreven in de geweldige strijd van Friezen en Franken,een waar boek, hoger staand dan het Oude Testament ......" En in "Die Ura-Linda-Chronik" pag. 285: "Wir besitzen in der Ura-Linda-Chronik, im Lichte unserer heutigen Vorgeschichtswissenschaft gesehen,die wichtigste und älteste Quelle zur Geistesgeschichte des Nordens, deren schätze jetzt erts in mühsamer Forschungsarbeit gehoben und von späteren Schlacken gereinigt werden mussen". Er zijn heel wat "slakken" op te ruimen. De vraag is, waar, wanneer,waarom en door wie ze aan de oude kern zijn toegevoegd.

Prof. Dr J.W.Muller noemt het O.L.B. "hutspot, een misselijk mengelmoes van dollen onzin, flauwe grollen, en kwansuis verheven geschiedenissen, plomp boerenbedrog".

Vier Duitse Geleerden (Paul Merker, Friedrich Ranke, Theodor Siebs en Walter Heller) zijn van oordeel, dat het boek na 1840 door iemand gemaakt is, het is een vervalsching.

Dat iemand van de familie Over de Linden te Enkhuizen vóór 1850, mogelijk al vóór 1800, zeker handschrift bezat, "bewaard in het stamhuis in de Vijzelstraat te Enkhuizen, in een hoek,met stof bedekt", schijnt wel vast te staan. Er bestaat een verklaring dd. 1 Maart 1876, ondertekend door een viertal heren uit den Helder, aan wier goede trouw men niet mag twijfelen (zie "Het Geheimzinnige Handschrift van de Familie Over de Linden" door F.Molenaar (1950). Zij verklaren, dat bij hen, bepaaldelijk tussen 1848 en 1850, het bestaan van het handschrift, behorende aan de familie Over de Linden alhier, later door Dr Ottema vertaald en uitgegeven onder de titel van "Thet Oera Linda Bok", bekend is geweest". En tante Aafje verzekerde, "dat dit familieboek al honderden jaren door de familie bewaard was+.

De vraag is, redeneert B.V., of zij HET handschrift, dat Ottema vertaald heeft, wel GEZIEN hebben m.a.w., of de identiteit wel vaststaat.Welnu: de vier heren hebben slechts van het handschrift GEHOORD,maar het NIET GEZIEN. Hun bekendheid met het bestaan steunt enkel en alleen op hetgeen zij van Cornelis O.d.L., een zoon van Cornelis Sr, hebben gehoord. En ik vraag:hoe weet tante Aafje,dat het (=dit) handschrift "al honderden jaren" in de familie is geweest. Toch ook zeker van horen zeggen?

Overwijn is van oordeel, dat in de familie Over de Linden een manuscript is geweest, dat tot voorbeeld heeft gediend voor dat, het welk Ottema heeft bestudeerd: "het handschrift, dat Dr Ottema ter inzage en vertaling in handen kreeg, was inderdaad veel jonger dan van de dertiende eeuw,want het was een afschrift, dat was gemaakt VOOR Cornelis Over de Linden, de bezitter van het oude manuscript, die dit vanzelfsprekend niet zonder meer uit handen kon geven,een handschrift, waarvan gewezen is, dat hij het in 1848 reeds in huis had".

"Tusschen 1855 en 1860 moet Cornelis O.d.L. een afschrift hebben gemaakt van het werkelijke handschrift, van vóór 1848, zooals door getuigen is vastgelegd".Heeft nu Cornelis Sr het exemplaar-Ottema zelf gemaakt of heeft iemand het VOOR HEM gemaakt ? Wie maakte het voor hem ? En waarom ? En wat heeft

Cornelis met dat oude handschrift uitgevoerd?Na gebruik vernietigd ???

Cornelis was zó trots op zijn voorouders, dat hij op 60-jarige leeftijd, in 1871, aan Dr Ottema zijn portret stuurde, op welks achterkant hij de navolgende stamreeks schreef:

Apol Adelbrost
Apol op Lindanus a
Adela Apollonia
Adelhirt oera Linda b

b Frethorik Konerêd
a Wiljow Hachgâna

Friso Wemod - Kauch
dochter Kornhêlja-Hachgâna
van Wil- Witto-Sjuchthirte
frethe Adel-Ifkja

Hachgâna Beden oera
Kornhêlja Linda, de
Stamvaders van het geslacht
over de Linden.

Kauch Zoon van Wichhirte
Sluchthirte dr. van Wilhem
Ifkja dr. van Bertholde.

In de O.L.B. tekst, zowel die van Overwijn als die van Dr Ottema, wordt de naam van Adelbrost's zuster geschreven: Apollânja. Ottema noemt haar in zijn vertaling: Apollonia. Deze schrijfwijze neemt Cornelis over achter op zijn portret. Wanneer hij de auteur van het O.L.B. was, zou hij Apollânja hebben geschreven, NIET Apollonia. Dit is voor mij het beste bewijs, dat Cornelis NIET de auteur van het O.L.B. is.

"Dit is in famyljeboek, de taal is Ald-frysk, it is al hûderten fen jierren yn us slachte biwarre,dêrom moat ik dy op it moed bine: hâld it yn eare" .... En de man swetste lustich, hy wier ut it âldste skaei fen 'e wrâld,en dan koe er by sen gelegenheid oergévens spotslean met de adel ... (Zie Wumkes).

Wij hebben nu kennis gemaakt met een aantal voorouders der Over de Linden's, geleefd hebbende tussen 600 vóór en 1300 na Chr. Ik zal bewijs leveren, dat het een Ahnengalerie is met confectievoorouders, en dat de naam Oera Linda niet kan bestaan hebben, derhalve, om te beginnen, de brieven van Hidde en Liko **Oera Linda VALS** zijn.

III.

In het hoofdstuk van Frethorik en Wilja, dat van plus minus 300 jaar vóór Christus zou dateren, deel uitmakende van het O.L.B.,en dat in 1256 door Hidde Oera Linda zou zijn gecopieerd, komen enige bladzijden voor, gewijd aan zekere jes.us,geboren in Kasomyr, 1600 jaar nadat Atland is verzonken,derhalve 2193 min 1600 is 503 v.Chr.De priesters,die hem haatten, noemden hem fo, dat is vals, het volk echter noemde hem "kris-en, thât is herder", en een Fryavriend noemde hem "buda". Hij moest vluchten voor de wraak der priesters, maar zijn leer ging hem vooruit. Na twaalf jaren te hebben rondgereisd, stierf hij, maar zijn vrienden bewaarden zijn leer, en verkondigden die.De priesters maakten beelden van hem,zeiden, dat jes.us een godheid was, wat hij hun zelf had gezegd. Wie hem en zijn leer volgde, zou in zijn Koninkrijk komen: "nêimals in sin kêningkrik koma sklode". De priesters namen geen vrouwen: "nâmon hja nême wive".Als een jongedochter een misstap had begaan, leerde men, moest men haar dit vergeven. De zwakken moest men helpen, en, om zijn eigen ziel te behouden moest men veel aan de kerk geven: "most man ful anda cherke jân". (Ik vraag: had men in Frethorik's tijd, 300 jaar vóór onze jaartelling, kerken? Kerk is van het Grieks KURIAKON, d.i. huis, namelijk des Heeren, de verzamelplaats van Christenen).

Anderen hebben er reeds op gewezen, dat het bovenstaande geput moet zijn uit het boek van C.Fr. de Chasseboeuf de Volney, "Les Ruînes ou Méditations sur les révolutions des Empires" (Paris, le ed. 1791, 3e 1799).Het boek is in het Hollands vertaald en uitgegeven in 1796 (let op dit jaartal!).De titel luidt:"De ruînen, of overdenking over de Staats-omwentelingen door Volney, Gedeputeerde ter Nationale Vergadering in 1789". Op pag. 138 spreekt een Lama van "het Goddelijke wezen,voor drie duizend jaaren, in Kachemire, onder den naam van Fots of Beddou, verschenen". Fot is geboren uit de regter zij van eene maagd,uit koninklijken bloede voortgekomen, welke moeder geworden zijnde, echter niet opgehouden hadt maagd te wezen. De koning des lands ongerust over deszelfs geboorte, wilde hem doen omkomen, en had alle de mannelijke kinderen in dat tijdstip geboren, doen vermoorden. Beddou, door herders gered wordende, had tot op deszelfs dertigste

jaar in de woestijnen doorgebragt, van waar hij zijn zendelingschap begon, om de menschen te verlichten". Fot is Jesus zelve", roepen de christenen.

Voorts pag. 199: "Eindelijk die overleveringen, tot zelfs de astrologische en verborgene naamen der zonne aanhaalende, zeiden, dat hij dan eens CHRIS,dat is behouder genoemd wordt ...... en ziet daar, Indiaanen, uit welken naam gij uwen God CHRIS-EN of CHRIS-NA, en gij Grieksche en Westersche Christenen, uwen CHRIS-TOS den zoon van Maria, gemaakt hebt..... Yes, met de latijnschen uitgang, uw JES-ES of JESUS geworden.....".

Kan de boekverkoper de auteur zijn van bedoelde bladzijden in het O.L.B., of wel van HET GEHEELE GESCHRIFT ? Hij is overleden in 1809, kon ongetwijfeld een van de eerste drie uitgaven van Volney, of wel de Hollandse uitgave van 1796, hebben gelezen.

De boekverkoper is natuurlijk buiten het onderzoek gebleven, immers het O.L.B. is pas in 1848 uit het duister opgedoken, t.w. de linnenkast van Tante Aafje in Enkhuizen. Bewijs dat HIJ de auteur is van het gehele werk of een deel er van, bestaat nog niet. Nog niet. Als men aanneemt, dat hij inderdaad de auteur is, dan kan men de tijd, waarin hij het O.L.B. heeft gecreëerd of bewerkt, met grote nauwkeurigheid aangeven: tussen 1791 en 1809. Onthoud het jaar 1791 !

Wij hebben rekening te houden met twee dingen. In de eerste plaats het papier van het manuscript. Dr Ottema schreef over het papier in een brief van 28 Januari 1872 aan Cornelis Over de Linden: "Het H.S. zelf is wel degelijk uit den jare 1256, daar het vervaardigd is op een papiersoort, die na den jare 1300 niet meer voorkomt".

In de Nederlandsche Spectator van 1876 staat in een brief van de heer P.Smidt van Gelder,papierfabrikant in Wormerveer en Apeldoorn, aan de heer L.P. Over de Linden, gedagtekend Amsterdam 5 Juli 1876, dat het papier van het O.L.B. NIET is papier van hogen ouderdom. Hij herkent er in gevergeerd machinaal papier, omstreeks 30 jaar oud, mogelijk afkomstig van de fabriek der heren Tielens en Schrammen te Maastricht. Ook een zijner meesterknechts was van dat gevoelen. In een biref aan de Redactie van de N.S. d.d. 16 Maart 1877 komt de heer Smidt van Gelder op dit papier terug. ›Die fabrikanten

te Maastricht hebben voor het eerst in 1843 gevergeerd papier gemaakt. De heer Fred.Muller schrijft in de N.S. van 5 Aug. 1876 No 32, dat ook hij het O.L.B. heeft bezichtigd.Hij getuigt hetzelfde als S.v.G. Papier en schrift zijn waarschijnlijk niet ouder dan 25 jaar (Zie voor de aangevoerde argumenten bedoeld nummer van de N.S. pag. 354).

Ook Prof.Dr Wirth heeft het papier laten onderzoeken,door bemiddeling van de Uitgever Eugen Diedrichs te Jena. De conclusie luidde: met zekerheid kan worden vastgesteld, dat het machinaal papier is,uit de eerste helft van de vorige (19e) eeuw.

Het papier is dus òf van voor 1300,òf van de tweede helft der 19e eeuw, òf wel uit de eerste helft dier eeuw. Waarom niet de heren uit Maastricht zelf het onderzoek opgedragen? Hoe het zij, chemisch is het nooit onderzocht, evenmin de inktsoort, noch op welke wijze het papier bruin is gemaakt. De eigenaars hebben 't manuscript of een deel er van nimmer voor een dergelijk onderzoek beschikbaar gesteld.Na de schenking in 1936 is het onderzoek een absolute onmogelijkheid geworden, want in de acte staat als voorwaarde "dat het handschrift, "Thet Oera Linda Bok" onder geen beding buiten het bibliotheekgebouw aan derden ten gebruike zal worden gegeven. Het zal uitsluitend worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek te voormelder plaatse, onder toezicht van den Bibliothecaris of diens gemachtigde".Ik behoef niet te betogen dat zoalng zo'n onderzoek bijv. door Dr W. Froentjes, Hoofd van het Labotorium voor Gerechtelijk Natuurwetenschappelijk Onderzoek, niet heeft plaats gehad, wij omtrent de ouderdom van het papier absoluut geen zekerheid hebben.

In de tweede plaats: de paalwoningen.

In de Geschriften van Adelbrost en Apollanja (plus minus 500 jaar vóór Chr.) wordt verteld van een reis van Apollânje langs de Rijn. Zij schrijft: "Boven de Rijn tusschen het gebergte, daar heb ik Marsaten gezien. De Marsaten, dat zijn menschen, die op de meren wonen. Hun huizen zijn op palen gebouwd": "Boppa thêre rêna twisk thet berchta. ther har ik mârsâte sjan. tha mârsâta that send manniska thêr in vppa mâra homa. jhara husa send vp palum buwad".

Die Marsaten waren de buren of aangrenzenden van de nabije

OKKE MIN SVN.
THISSA BOKA MOT I MITH LIF AND
SELE WARIA. SE VMBIFATTATH THIU
SKEDNISSE FON VS ELE FOLK AK FON
VSA ETHLUM. VRLEDEN IER HAB IK
THAM UT ERE FLOD HRED TOLIK MITH
THI AND THINRA MODER. THA HIA
WERON WET WRDEN. THERTHRVCH
GVNGON HIA AFTERNEI VRDARVA.
VMBE HIA NAVT TO VRLIASA HAB IK
HIA VP WRLANDISK PAPIER VRSKREVEN.
SA HWASA THA ERVE, MOT THA AK WRSKRIVA. THIN
BARN ALSA TIL THIU HIA NIMMERMER
WEI NAVT NE KUMA.
SKREVEN TO LIUWERT. NEI
ATLAND SUNKEN IS. THAT THRIA
THUSEND. FIUWER HUNDERD AND
NIUGON AND FIUWERTIGOSTE IER.
THAT IS NEI KERSTEN REKNOG
THAT TWELF HUNDERD SEX AND FIFTIGOSTE IER. HIDDE TOBINOMATH
OERA LINDA. WAK.

Brief van HIDDE TOBINOMATH OERA LINDA in het Oera Linda Boek. 1256 na Chr.

(Foto Fryske Akademie, Ljouwert, Coulonhûs Doelestrjitte 8)

Krekalanders (=Italianen),van de Kelten,en van de verwilderde Twiskar: "hja send tha swetsar jefthe palinggar fon de heinde krekalander,thêra kalta folgar and tha vrwildere twiskar".Het land grensde dus aan de Kelten, Italië en Twiskland d.i. volgens Overwijn "Mosland",volgens anderen Duitschland. In het O.L.B. wordt in het Hoofdstuk "Nu wil ik schrijven over Adal zijn zoon", gezegd, dat de Twisklanders zich zelf noemden "frya jeftha franka", dus vrijen of Franken. Wordt gedoeld op Frankenland ?

Vraag: Bedoelt het O.L.B. de paalwoningen in Zwitserland, die eerst in 1853 zijn ontdekt, naar men algemeen aanneemt ?

Van Herodotus (Liber V. cap. 16) weten wij, dat de Paeoniërs van het Meer Prias, in Thracië (het tegenwoordige Roemelië) lange palen in het water plantten,bestemd om de plankieren te dragen, waarlangs ieder zijn woning kon bereiken, met een trap naar 't meer. De Paionen hoorden tot de Macedoniërs, hun land was Paionia. Prasias Limne of Kerkinitis was een meer in Macedonië,waardoor de Strymon zijn loop nam, ten N. van Amphipolis.

Ik acht het niet onmogelijk, dat de auteur van dit reisverhaal bekend was met Herodotus's mededelingen over paalwoningen, maar de streek, die deze schrijver bedoelde, niet wist thuis te brengen, en de paalwoningen verplaatste naar een Zwitsers meer. Maar ook is denkbaar, dat ook vóór 1853 de waterstand van bedoeld meer, Züricher See (Zie Dr T.C. Winkler [1]), "De mensch vóór de Geschiedenis", Leiden 1877), of wel van een der andere meren, buitengewoon laag was, en men ook toen resten van paalwoningen aantrof. Ook toen kan wel iets daarvan zijn gepubliceerd, maar nog niet door vakgeleerden. Eerst na 1853 is het wetenschappelijk onderzoek begonnen, en in 1877 had men al 200 paaldorpen ontdekt! Alleen al in het Meer van Neuchâtel zijn 46 paaldorpen gevonden, waarvan ongeveer 12 uit het Steentijdperk. In het Meer

1) Dr Tiberius Cornelis Winkler,geb. Leeuwarden 28 Mei 1822, ov. Haarlem 18 Juli 1897, was een oudere broeder van Johan Winkler,Geneesheer te Haarlem, en Conservator van het Geologisch en Palaeontologisch Kabinet van Teyler's Stichting aldaar.

van Konstanz vond men de resten van meer dan vijftig paaldorpen (Zie o.a. "Deutsche Geschichte von den Anfangen bis zum Westfälischen Frieden" von Dr Hermann Pinnow, 1932).

De Rijn loopt aanvankelijk door Zwitserland, daarna langs de Oostenrijkse grens, stort zich bij Bergenz in de Boden See (Meer van Konstanz, Lacus Brigantius der Romeinen), en herneemt zijn loop bij Stein. Als Apollânja paaldorpen heeft gezien, "Boppa thêre rêna", dan kunnen die alleen maar aan het meer van Konstanz hebben gelegen. Zij zijn er ook gevonden ! In 1867.Toevallig het jaar, dat het O.L.B. de attentie begon te trekken. De publicaties van 1853 betreffen een paaldorp in de Züricher See, waar de Limmat stroomt. De Boden-See grenst juist aan het oude rijk der Kelten, Z.W.-Duitsland, en N.O.-Gallië,volgens Overwijn het oude stamland der Oera Linda's.

Het O.L.B. kwam voor de dag in of omstreeks JUNI 1867: Dr Eelco Verwijs ontving eind Juni (zie zijn brief van 28 Juni 1867 bij Molenaar) enige overtrekjes van het manuscript, dat Cornelis O.d.L. bezat. Daarvóór was er al onderhandeld met de heren Siderius en J.F. Janson te Harlingen. Toen bestond dus al het manuscript in kwestie. De heer Sipkens, Hoofdonderwijzer te den Helder, had het trouwens al gezien in 1860.

ADAL (plus minus 236 vóór Chr.), zoon van Friso en "Swêt. hirte sin wif", bijgenaamd ATHARIK, trouwde met IFKJA, "en êlle ljawa fân" (een heel lief meisje), uit Zwaben, dochter van Koning Berthold.Dit echtpaar maakte grote reizen door de Saksen - Marken, naar Gêrt-mannja, Denemarken, Walcheren en het land der Marsaten,"hwerfon vsa A.pol.lânja skrêven heth" (waarvan onze Apollânja geschreven heeft), dus aan de Boven-Rijn "hoppa thêre rêna". Maar zij schrijven geen woord over paalwoningen: die waren trouwens al eeuwen lang niet meer in gebruik toen zij aan het Meer van Konstanz waren.

Aan de Boden-See (Schwäbische Meer) heeft men paaldorpen uit de Bronstijd (1800-1100 v.Chr.) aangetroffen op vier plaatsen langs de Ueberlinger-See,voorts bij Staad, Haltman, Hagnau, Immensland, Konstanz en Stein. "Mit dem Ende der Steinzeit - aldus Hans Reinerth, "Pfahlbauten an Bodensee" Stuttgart-Augsburg - (1000-1800 v. Chr.) nimmt die Zahl der Wasserdörfer ab, in Beginn der Bronzezeit sind es nur noch zieben. Es gibt Dörfer, die ganz auserlesene Zeugnisse hoher Bronzerkultur hinterlassen haben.An ihrer Spitze steht Unter-

uhldingen, das gegen 500 Bronzen geliefert hat (bijlen, beitels, messen, dolken, speerpunten, vishaken, sieraden e.d. Ook koperen bijlen.

Langs de Boden-See vond men uit later tijd (La Tène, 500 j.v.Chr. tot onze jaartelling) bronzen, maar NIET IN DE PAALDORPEN. "Die letzten Siedlungen dieser Art, darunter Unteruhldingen, haben die Uebergangszeit zwischen der Bronze- und Eisenperiode, die Hallstattziet, noch erlebt, darüber hinaus hat aber keine bestanden".De Hallstatt-Tijd liep in Z.-Duitsland van 1100-500 v. Chr. Apollânja kan dus GEEN paaldorpen MET BEWONERS hebben gezien. Ik beschouw het hele reisverhaal als een verzinsel uit de Romantische tijd. Drie oude heren, drie oude dames en één jonge dame, met de nodige bedienden in die tijd op reis! Afstand heen en terug minstens 1500 K.M. Er zijn meer valsheden in het Oera Linda Boek. Maar dat Rijnreisje is wel aardig gevonden.

Het Oera Linda Boek is volgens Overwijn (1951) een Atlantisch erfstuk van een der drie Atlantische hoofdvolkeren t.w. van de Toeliërs, die zich in het O.L.B. Frya's noemen. De naam Toeliër is ontleend aan het land THULE. Zij waren vóór alles zeevaarders, bevoeren de gehele wereld, waren groot, sterk, blank, en hadden blauwe ogen. Onthoud deze kleuren !

Lübker (Reallexicon des klassischen Altertums,1891) leert ons: THOOLE is een door Pytheas (zeevaarder en astronoom uit Marseille, tijdgenoot van Aristoteles, die de kusten van het Westelijke en Noordelijke Europa van Qades (Cadix) tot Thule omvoer en zijn bevindingen neerlegde in meerdere geschriften) omstreeks 300 vóór Chr. ontdekt eiland, gelegen in de Noordelijke Oceaan,zes dagreizen van de Orkaden, of mogelijk een der Shetlandeilanden, Mainland.

De twee andere hoofdvolkeren in het legendarische Atlantis waren de MAYA's,die o.a. het oude Egypte hebben gesticht,en 12000 vóór Chr. al in de landen om de Middellandsche Zee waren, en de AKKADI, "de Ontembaren", van wie de Phoeniciërs, de Assyriërs, de Suveriërs, de Chaldeeën, en de Joden afstammen. Het ontstaan der Kelten, aldus O., als een tak van de Toeliërs,of Frya's,zoals het O.L.B. het verhaalt, moet juist zijn".(De Apostel Paulus werd geboren uit Akkadische ouders, in een Toelische, d.w.z. Keltische streek, in Klein-Azië).

Het boek in zijn oorspronkelijke vorm is ongetwijfeld door Kelten geschreven - aldus Overwijn - om de eenvoudige reden, dat niemand anders het Fryaschrift vloeiend kon schrijven. Het is een verzameling geschriften, geschreven deels kort vóór [1]) en kort na Chr., deels geschreven in het Fryaschrift, deels in runen. Laatstbedoelde zijn door een afschrijver vóór Liko (803 na Chr.) al in het Fryaschrift overgezet. Het boek, dat vóór Liko in Kuinder was, was geschreven in het Keltisch. De Kelten hebben het merkwaardige "Zonneschrift" behouden en schreven daarin".

Dat de Kelten het Zonnewielschrift hebben behouden en daarin schreven neem ik aan op gezag van Overwijn.Maar hoe lang ? Vreemd is,dat voor zover mij bekend nergens anders ter wereld dan in Enkhuizen het schrift van het O.L.B. is aangetroffen. En een feit is,dat de Galliërs - zeker Kelten - ten tijde van Julius Caesar Griekse letters gebruikten als er wat te schrijven viel (Zie"Aelteste Geschichte der Celten" van Pelloutier. Duitse uitg., Erster Band pag. 314: "Sie Schrieben ihre Sprache mit griechischen Buchstaben"). Op Keltische munten van plus minus 300 à 200 v.Chr. vindt men ook letters: Griekse en Latijnse ! Later meer over deze munten: Hoofdstuk VII.

Het boek bevond zich oorspronkelijk - aldus Overwijn - in Jutland en is vandaar naar de Lindaoorden overgebracht, die oorspronkelijk Phoinikisch waren, en terechtgekomen bij de onmiddellijke voorouders van Liko, bij wie ze veilig waren. De taal van het O.L.B. (aldus O.), zoals dit tot ons is gekomen, onderging de navolgende invloeden:

Oud-Keltische,
Oude-Noorse
Kimbrische of Bretonse,
Jutse,
Deense,

---

1) In par. 13 Uitg. 1951 zegt O.: "Het boek van Adela zal 600 jaar v.Chr. geschreven zijn. Dat van Beden, waarin Zwarte Adel wordt beschreven, is van het begin van de Rom. tijd in ons land. Tussen het boek van Apôllânja en Frethorik ligt een periode van vermoedelijk 250-300 jaar". Is dit een en ander "kort vóór" ?

N. en W.Friese,
Angelsaksische,
Mid'-Friese,
Oud en Nieuw Saksische,
Oud en Nieuw Nederlandse,
en enige sporen van Duits en Engels.

Tot zover Overwijn.

Al deze sporen zijn er door afschrijvers ingekomen. Die hebben zich (H.) derhalve nog al vrijheden gepermitteerd ! Onder de afschrijvers telle men ook hen, die NA Hidde, dus na de 13e eeuw overschreven - met de nodige aanvullingen en fouten.Het moet een respectabel aantal personen zijn geweest, die copieerden conform het gebod van Hidde "mot thv se âk wrskryva", en daarbij gevoegd de familieleden, die vóór hem de geschriften onder zich hadden. Het is dus in alle opzichten verminkt en moet met grote voorzichtigheid worden gehanteerd. De anachronismen en zonderlinge naamsafleidingen kan men zeker niet zetten op rekening van de oorspronkelijke schrijvers. Ik vraag mij af: waar zijn al die originelen gebleven ? Verbrand, door watervloeden of vocht bedorven? Hoe dan te verklaren,dat nu net één exemplaar, en wel dat waarin al die sporen aanwezig zijn, bewaard is gebleven tot - laten we zeggen - de 18e eeuw,toen het wederom werd gecopieerd, om daarna, evenals zijn voorgangers, te verdwijnen ?

En dan moeten al die opvolgende eigenaars steeds nauwkeurig het Fryaschrift,waarin ons exemplaar is geschreven, hebben toegepast. Hoe zou anders Hidde, en meer dan 5 eeuwen later Johannes Over de Linden, het hebben kunnen copieeren ? De laatste afschrijver gaf er zelfs keurig getekende sierletters, stijl 18e eeuw, bij 1). Die hebben toch zeker niet geprijkt in het exemplaar, dat Hidde de wereld inzond in de 13e eeuw ? Over dit schrift meer in Hoofdstuk VII.

Er zou dus nog een handschrift hebben bestaan. Maar waar is dat gebleven ? Zo'n uniek handschrift verdwijnt toch niet zo ? Is 't dan na gebruik vernietigd? Ook dat is niet aan te nemen. De heer Vleer houdt de boekverkoper Johannes Jans Over de Linden (geb.1752) voor de vervaardiger van het manuscript te Leeuwarden. Er is veel voor te zeggen. Jammer, dat we over deze man zo weinig weten.Of liever zo goed als niets .

---

1) Zie illustratie .

Het in zilver gedreven wapen,waarover straks meer,dateert ogenschijnlijk uit de 18e eeuw, en op de band onder het schild komt het woord WAK voor, geschreven in dezelfde z.g.n. oerfriese staalletters van het hele O.L.B.Dat zelfde woord komt ook voor onderaan, aan het slot van de brief van Hidde Oera Linda. Er is onmiskenbaar verband tussen handschrift en zilveren wapen.

Ten slotte nog enkele vragen:

Waarom is dat manuscript-Ottema opzettelijk "OUD" gemaakt ? En waarom schrijft HIDDE, dat hij het op buitenlands papier heeft geschreven ? Waarom schrijft hij aan zijn zoon OKKE, dat hij, Hidde, is bijgenaamd Over de Linde, "tobinomath oera linda"! Dat zal de zoon wel geweten hebben. Het is met opzet aan het slot van de brief gezet om verband te leggen, tussen de briefschrijver en de familie Over de Linden !

Ik houd het er voor, dat inderdaad een, mogelijk in Oud-Fries geschreven, handschrift, of copie daarvan,heeft bestaan, waarin allerlei over de Frya's of oudste Friezen voorkomt, maar dat - laten we zeggen door Johannes - is omgewerkt, aangevuld en pasklaar gemaakt voor de familie Over de Linden, met "eigenhandige" brieven van Hidde en Liko uit de 18e eeuw na Chr.,op "echt" oud papier (in thee, koffie of andere manier gebruind!), naar welks herkomst men maar niet moet zoeken. Dat het O.L.B. in zijn huidige vorm vals is, in dien zin, dat het NIET uit de 18e eeuw dateert, is geschreven op papier uit de 19e of 18e eeuw, en kunstmatig "antiek" is gemaakt, om het de schijn te geven dat het een stok-oud familiestuk is, zal wel niemand ontkennen. Maar de inhoud ? Is die ook vals geheel of ten dele. Hierover valt nog al wat te zeggen.

IV.

Het stamland,debakermat, der Kelten is het gebied tussen Rijn, Boven-Donau, Main en Elbe, ongeveer de linker Rijn-Oever, Baden, Würtenberg en N.-Beieren. Reeds in de Bronstijd, plus minus 1100 jaar v.Chr., bevolkten zij het N.O. van Gallië. Later, 6e eeuw v.Chr., ook het Iberische schiereiland. Verder, na 600 v.Chr., Boven-Italië (inname van Rome 390 v. Chr.door Brennus- de ganzen van het Kapitool!).Voorts Stiermarken, Venetië, Hongarijë, de Balkan, Klein-Azië. Daar vestigden zij het Rijk der Galaten, ongeveer 287 v. Chr. (Zendbrief van Paulus aan die van Galatië ! In 15 v.Chr. werd het een Romeinse Provincie).

Namen als Renos (de Rijn), Dubron (Tauber), Sego-dunum (Würtzburg), Denova (Bamberg), Ratis-bona (Regensburg, Reginae Castra),herinneren aan de aanwezigheid der Kelten in bedoeld gedeelte van Europa. De Keltische Helvetii gaven hun naam aan Zwitserland (Helvetia),de Boji aan het huidige Boheme (Boja-haemum).

De in bedoeld deel van Z.-Duitsland oudtijds gevestigde stammen waren (G.Kossinna,"Ursprung und Verbreitung der Germanen in vor- und frühgeschichtlicher Zeit", Leipzig 1936), na afscheiding o.a. van de Latini (plus minus 1500 v.Chr.)en de Sabelli (p.m. 1100 v.Chr.), de Gaelen en de Britanni: dit zijn de Oerkelten, waarvan weer een deel naar Frankrijk en van daar weer naar Spanje en naar de overzijde van het Kanaal toog. Het eerst moeten de Gaelen (Gaël, Gaidel, Goidel) zijn overgetrokken, tussen 1000 en 600 jaar v.Chr. en veel later, 4e of 5e eeuw v. Chr. de Britanni (Britones, Brython).

De Oerkelten zijn derhalve de oudste voorouders van het geslacht Over de Linden, als men tenminste medegaat met de stelling van Overwijn, dat zij Gallische Kelten waren.

Ik vraag: bestaat de mogelijkheid, dat 600 jaar vóór onze jaartelling een Kelt APOL heette? In dit verband vestig ik de aandacht op Gallische munten, afgebeeld bij het artikel "KELTEN" in "Reallexikon der Vorgeschichte" (Max Ebert,Sechster Band, Kon.Bibl. No. 1253.A.8), en wat Georges Dottin in "Manuel pour servir à l'étude de l'Antiquité Celtique" (Paris 1906) schrijft over de Religie der Kelten. Hij wijst op gouden Keltische munten,welke aan ene zijde een kop van APOLLO vertonen, en aan de andere zijde een wagen met twee paar-

den of een man te paard, zijn afgebeeld in genoemde Lexikon. Volgens Julius Caesar, De bello Gallico VI,17, vereerden de Galliërs 't meest Mercurius, daarna Apollo, Mars, Jupiter en Minerva, Apollo in het bijzonder als de Godheid, die de zieken geneest. Bij de Grieken (aldus O.) heette deze God Apollo,bij de Etrusken Apoël, bij de Toeliërs Apol. Hij was voor hen en de Maya's de Heiland.

In Oud-Keltische bronnen, vermeld in CELTICA II (Dr Lor. Diefenbach,Stuttgart,1840), de z.g.n. "Historische Triaden". vindt men: TRI IX noemt onder de drie verraderlijke invallen in Ynys Prydain (Eiland der Britten, Alban, Albion) de GUYDDYL COCH,de rode Qadhelen, uit Ierland (Erin). De Gadhelen (y Gwytholian,Goïdelen, Kelten uit Gallië) met hun Druïden en Barden, waren de oudste Kelten uit het Continent. TRI II noemt de BRYTHON,die kwamen van het land van Llydaw (Amorica, Prettono Land, Bretagne), een tak van de Cymry. Onder Hu Gadarn drongen zij de eerste bewoners, de Gadhelen, naar het Noorden.

Op kaart 3 a van F. W. Potgers Historischer Schul-Atlas 1914, zien wij, hoe groot het Keltenrijk ten slotte was: heel Frankrijk, België, Nederland, Engeland, met de latere uitbreidingen, 500 v.Chr. naar Spanje, 400 naar Hongarijë, 250 naar Klein-Azië.Vóór Chr. waren ook Kelten in het tegenwoordige Nederland, t.w. Menapii. Van een Germanendom was toen blijkens het kaartje nog geen sprake. Die naam komt er niet op voor. Maar in Noord-Duitsland waren er wel degelijk Germanen. Zij weken niet terug voor de steeds aandringende Kelten; ("Das vorgeschichtliche Europa, Kulturen und Völker" von Dr Hans Hahna, Velhagen und Klasing, 1910), en geleidelijk zouden zij de Kelten verdringen. Thuringen bijv. was geheel Keltisch,werd in de 3e en 4e eeuw v.Chr. weer Germaans. "Die Kelten schwinden aus der Weltgeschichte; ihre meist stark romanisierten und anderweitig gemischten Reste sitzen bis heute noch,an ihrer Sprache kenntlich, in Irland, Westfrankreich, den Vogesen und einigen anderen Berggegenden der ehemals grossen Heimat" (Hahne).

Dat er Germanen waren, en wel in Noord-Duitsland, Denemarken en het Zuiden van Noorwegen en Zweden, weten wij ook van Gustav Kossinna, "Ursprung und Verbreitung der Germanen in vor- und frühgeschichtlichen Zeit" (Leipzig, 1936). Men bezie Tafel 9, die het tijdvak weergeeft van 1750 tot 750 vóór onze jaartelling.

"Es gibt wenige Völker Europas, zegt von Jenny, in "Keltische Metallarbeiten" deren politische Geschichte unglücklicher verläuft als jene der Kelten. An ihrem Beginn steht ein kurzer Anstieg, ein Anlauf zu europäischer Macht und Grösse- und alles oder fast alles, was folgt, ist nur ein langsamer Niedergang, ein ständiges Zurückweichen vor Römern und Germanen, das schliesslich mit einer ungeheuren Einbusse an lebensraum,mit dem Untergang fast aller Zweige des keltischen Volkstums endet".

Adelbrost en Apollânja schreven omtrent 800 vóór Chr..Hun vader Apol moet al in de 6e eeuw v.Chr. Gallië hebben verlaten. Adela was kennelijk een Frya, dochter van een grietman. Daar het O.L.B. volgens Overwijn uit Frankrijk is weggehaald door de Noormannen, omtrent de 8e eeuw NA Chr., moeten de complete geschriften vóór 800 naar Gallië zijn gebracht. Die waren geschreven in Vastelandkeltisch, de taal der kolonisten, in het huidige Friesland, in letters, zoals wij die kennen uit het O.L.B. te Leeuwarden, het Zonnewielschrift. Apollânja kreeg na Adela's dood een afschrift van het eerste boek,maar zij en haar nakomelingen, de Adelingen, hebben het werk voortgezet en hielden de kroniek bij, mogelijk deels in Runenschrift. Zo kon dat oudste geschrift, in handen gesteld van een lid dier oude familie, worden bijgehouden en aangevuld. Dat eerste boek, "van Adela's volgelingen", hield o.a. in Mino's geschriften, het verhaal van Neef Teunis, de ruzie tussen Minerva en Kalta, de geschiedenis van Jon enz.. Maar Apollanja vond in de burcht nog andere geschriften ("hav ik jeta ôra skrifta fvden thêr navt in.t. bok ne stan"). Dat dat oude naar Gallië gezonden geschrift bewaard is gebleven, is niet onmogelijk. Lezen wij eens wat Prof. A.G. van Hamel over de Ieren schrijft ("Oudste Keltische en Angels.geschiedbronnen", Middelburg, 1911).

"Reeds in de 4e eeuw na Chr. was het Christendom in Ierland doorgedrongen en tegelijkertijd kwam de klassieke wijsheid binnen.Gallische geleerden namen uit vrees voor de Hunnen de wijk naar Ierland, waar zij kloosters en scholen stichtten.Daar werden Vergilius, Ovidius, Horatius en Griekse werken gelezen. In de 5e eeuw begint de kolonisatie der omliggende gebieden, Man, Iona, Schotland. In de 8e eeuw werd de toestand critiek door de invallen der Noormannen: de

geleerdheid verplaatste zich naar het vasteland. De Ieren brachten veel boeken mee. De abdij in St. Gallen bijv. bezat in 850 wel dertig delen in Iersch schrift". Dat geschriften als O.L.B. naar Ierland zijn gebracht door de Gallische Kelten en daar bewaard zijn gebleven van plus minus 600 v.Chr. tot 600 na Chr., en daarna tot 800 na Chr. op Iona, is dus niet geheel ondenkbaar. Prof. van Hamel zegt:

"Wat in Ierland vóór den Vikingtijd geschreven is, is bijna alles verdwenen". BIJNA. Maar, wanneer de eigenaars uit voorzorg herhaaldelijk een of meer afschriften hebben gemaakt, dan kan die oude kroniek op die wijze inderdaad voor het nageslacht bewaard zijn gebleven. Apollânja kreeg, zoals zij schrijft, een afschrift ("ofskrift") van het oudste deel. Ik herhaal: zo KAN de loop van zaken geweest zijn. ALS de Oera Linda's uit Gallië stammen. ALS deze familie heeft bestaan. ALS zij belang stelden in belevenissen van Adela en Apol in de Friese landen; in Tuntja de burchtmaagd van Medeasblik (Medemblik, 500 jaar v.Chr.); in de leer van Wralda, die alleen god is en eeuwig ("than a lêna god and êvg is"); in Frya's wetten; in Mino's geschriften en wetten voor stuurlieden (" ewa fara stjurar"), en in Teunis de Zeekoning, die later tot godheid is verheven.

Op de kaart "Voor-Historische volken in ons land" in de Historische Schoolatlas van H. Hettema Jr (1927) staat op het kaartje "Keltische Stammen" slechts het Oostelijk deel van Noord-Braband en het grootste deel van Limburg aangegeven als gebied van Menapii en Morini,die volgens het onderschrift plus minus 300 vóór Chr. langs de rivieren uit het Zuiden kwamen. Het overige Nederland, waaronder Friesland, is blanco, dus daar volgens het kaartje, GEEN Kelten.

De Oera Linda's zouden zijn een Gallisch Keltengeslacht. Hoe zij van Gallië naar de Kuinderstreek zijn gekomen, weten wij niet.Maar zij waren kennelijk niet alleen.Overwijn zegt, dat de basis van het Friese volk door de Kelten is bereid. Eindigt een naam op MA,dan is de oorsprong meestal Keltisch. MA is Keltisch MAC, d.i. afstammeling. Zo dus Lycklama, Halbertsma, Sixma, van Heloma, Eisma en honderd anderen. Maar nòch Johan Winkler, nòch Dr P. Sipma ("Fruske Nammekunde"), nòch B.J.Schurer ("De Friesche eigennamen verklaard") reppen van deze MA-afleiding.

De vraag mag worden gesteld:van wie hebben Apol,Adela en
de anderen, die aan de kroniek gewerkt hebben, in Galliё of
de Friese gebieden, lezen en schrijven geleerd ? Hoe luidde
hun taal ? Hoe waren hun letters ?

"Von der Literatur dieser festländischen Kelten - aldus
Prof. Dr Rud.Thurneysen in "Die Kelten in ihrer Sprache und
Literatur", Bonn 1914 - "der Gallier, ist uns nichts erhal-
ten, seine Lehren der Schrift anzuvertrauen. Und die Lob-
und Spottlieder ihrer Barden sind für uns spurlos verklun-
gen. Von ihrer Sprache ist gerade nur so viel auf uns ge-
kommen, das wir daraus die Berechtigung schöpfen, sie mit
den Kelten der britischen Inseln als sprachliche Einheit
zusammen zu fassen".

Dit klopt met wat Simon Pelloutier schrijft, Duitse uit-
gave: "Aelteste Geschichte der Celten insonderheit der Gal-
lier und Deutschen", Frankfurt a.M.1777, 1): de hele gelet-
terdheid der Kelten bestond hierin, dat zij bepaalde liede-
ren,die de grondbeginselen van hun religie, hun wetten, hun
geschiedenis en wat verder het volk moest weten, bevatten,
uit het hoofd moesten leren. Dat waren de enige Annalen van
alle Europeese volkeren.De oudste bewoners van Europa kenden
geen letters, alles was geheugenwerk. Wetten, godsdienst,
geschiedenis der volkeren, vorsten en families, alles bleef
bewaard door mondelinge overleveringin de vorm van liederen
der Barden, die - vermoedelijk op rijm - moesten geleerd
worden. Niets stond op schrift. Daar zorgden de Druiden wel
voor, ook toen de schrijfkunst hun bekend was. Hun kennis
mocht niet in schrift gebracht worden. Zolang het heidense
priesterschap zijn aanzien kon ophouden, vonden zij de mid-
delen het volk te overtuigen, dat het tegen de godsdienst
en het geweten indruiste, dat een leek lezen en schrijven
leerde. Het volk moest onwetend, dom, worden gehouden.

Wat de Gallische Kelten betreft, weten wij van Julius
Caesar,dat,als het "zaken" betrof, van schrift werd gebruik
gemaakt,maar verdere concessies wilden de Druïden niet doen.
En dat verklaart, aldus Pelloutier, dat wij van de oude ge-
schiedenis van Europa zo weinig weten. "Es würde für ein

1) Franse uitgave: "Histoire des Celtes, et particulière-
ment des Gaulois et des Geomains" (Paris, 1770).

Staats- und Religionsverbrechen gehalten, die Lieder aufzu-
schreiben, und diese waren doch die einzige Quellen, woraus
man etwas von diesen Materien schöpfen konnte".

Gezien het bovenstaande,moet men wel tot de conclusie ko-
men, dat het op zijn minst twijfelachtig is, of de Gallische
Keltenfamilie APOL de schrijfkunst machtig was en in de 6e of
5e eeuw vóór onze jaartelling al in staat was in een familie-
kroniek allerlei wetenswaardige dingen vast teleggen. Van
wie dan anders dan die priesters-Druïden konden zij lezen en
schrijven geleerd hebben ? Maar de familie moest niets van
priesters hebben ? Van Hindoe-priesters wordt bijv. gezegd,
dat ze nog snoder en hebzuchtiger waren dan alle vorsten sa-
men. Van Slavonische priesters, dat ze laf en schijnvroom
waren. Van hun eigen priesters zeggen ze, dat ze onzedelijk
en bedriegelijk waren, en dat ze met wulpse meisjes hoereer-
den. Dan spreken ze van smerige Golen (d.i. Druïden), die de
taal der Kelten hebben bedorven, en nog meer fraais.

Dat en waarom omstreeks 500 jaar vóór Chr. Gallische Kel-
ten hun land verlieten, is niet moeilijk te bewijzen.De Ger-
maanse IJzertijd loopt van 800 v. Chr. tot onze jaartelling
(zie Los). Hierin valt tot 500 de Halstatt-periode, waarin
de Germanen al begonnen ten Noorden van het oude Kelten
land de Illyriërs op te dringen, en de La-Tène-tijd (500
jaar v. Chr. tot onze jaartelling), waarin Germaanse stammen
over de Beneden-Rijn dringen en de daar gevestigde Kelten op-
jagen, gevolgd door het opdringen van de Kelten in Zuid- en
West-Duitsland. En zo zetten zich horden Galliërs - Britten
en Goidelen - zich in beweging,zakken de loire af, en zoeken
een nieuw vaderland aan de overzijde van het Kanaal. Dat de-
ze volksverhuizing niet in holle boomstammen plaats vond,be-
hoeft geen betoog. Mochten al de Germanen en Friezen vóór
het begin onzer jaartelling nog niet over gebouwde schepen
beschikken, met de Galliërs was dit wel het geval. En op de-
ze wijze kunnen door voor Caesar wegtrekkende Galliërs de
kostbare geschriften, het O.L.B., tussen 100 en 50 vóór Chr.
naar de Britse eilanden zijn meegenomen. 1)

1) Zie ook Lübker op JULII: 55 v. Chr. tocht van Julius Cae-
sar naar Brittanniё van uit de kust der Morini,bij Boulogne.
In 54 tweede tocht naar Z.O.-Brittanniё.

In de Geschiedenis van Jon, die te Alderga zou zijn geboren, wordt melding gemaakt van Golen, die met hun schepen uit de Middellandse Zee naar Kadik (Cadix?) voeren en Brittanja aanvielen ("forth fyylon hja vp and over Brittanja"), waar ze echter geen voet kregen. Maar allengs heersten de Golen over heel Brittanja ("tha gola weldon byygrâdon over êl brittanja".

Aan het Noordeinde van Brittanja, dat vol hoge bergen is, daar zat een Schots volk ("thêr sit en skots folk"), voor het merendeel uit Fryasbloed gesproten. Voor een deel stammen ze af van Kelten, voor 't andere deel van Britten, aldus het O.L.B.

Gelijk wij zagen, hebben de Britten en Goidelen van uit het huidige Frankrijk de eilanden aan de overzijde van het Kanaal gekoloniseerd ongeveer tussen 800 en 300 vóór Chr. Die oude Keltische kroniekschrijvers - het geslacht Apol - waren dus goed ingelicht. Wat zij vermelden klopt met de werkelijkheid. Men moet wel tot de conclusie komen, dat er inderdaad een oudste kern van het O.L.B. heeft bestaan. En als het O.L.B. een product van onze tijd is, dan blijkt, dat de vervalser toch òòk zeer goed op de hoogte was. Waaruit kan hij zijn kennis over die oude Kelten hebben geput ? Natuurlijk Pelloutier, in het Frans 1740, in het Duits 1777 uitgekomen.

Het bewijs ?
In het 7e Hoofdstuk van "Geschichte der Kelten", wordt verteld, dat de Britten de gewoonte hadden hun lichaam met allerlei kleuren te beschilderen, en dat ze hun gezichten besmeerden met het bloed hunner gedode vijanden. In het Boek van Adela's volgelingen lezen wij, dat op het voorhoofd van Brittische ballingen een b werd getatoueerd: "en b to fara hjara stâr priked", met roode bloedverf: "mith râde blod farve", anderen weer met blauwe.

Met dat al is mij nog niet erg duidelijk WAAROM het Oera Linda Boek van het huidige Friesland naar het huidige Frankrijk is gebracht. Was het omdat een band tussen de Hollandse Kelten en de Gallische broeders was blijven bestaan ? Stuurden Adela's nakomelingen de geschriften om de Kelten het Evangelie van Wralda bij te brengen ?

V.

Wanneer wij de landen, rivieren, burchten enz., die in het O.L.B. voorkomen, het gebied der Frya's rangschikken, krijgen wij een geheel, dat vrij wel overeenstemt met het gebied der Kelten na de grote expansie, een gebied, dat in grootte wedijveren kan met het Rijk van Karel de Groote, 1400 jaar later.

NEDERLAND:
Ameland, Vlieland en Vliemeer.
Texel met de burcht.
Wieringen.
Medemblik, Leeuwarden, Dokkum met een Hof, Groningen.
Vroonen.
Het Alkmaarder Meer.
Egmond (Egmuda).
de Vliet bij Leiden met de Paalwoningen.
de "Zeven Eilanden".
Walcheren.
de Rijn (Rêna).
de Zuider Rijnmond.
de Schelde.
De Kattenburcht bij Leiden.
de Waraburcht bij Enkhuizen.
het Lindawoud, de Lindaoorden, het Kreilwoud.
de burcht Stavia, Stavoren.

En buiten Nederland:
de Wenerburcht in Bretagne.
de burcht te Luik.
de burcht te Aken.
de burcht in Lindesness.
de burcht in Freyburg (fryasburch).
de Boven-Rijn en de Marsaten bij Konstanz.
Denemarken (dêna marke)
Brittannië (mith sine tin-lâna)
de staten aan de andere zijde van de Weser.
Aan de ene zijde werden zij door Wralda's zee ingesloten (an tha êne side wrdon wi thruch rw.alda.s sê bisloten"). Ten Oosten grensden wij tot aan het uiteinde der Oostzee(et uter-

ende thes aster.sê).Wij hadden twaalf zoetwaterstromen ("wel twelif grâta swete rin-strama"). De oevers van deze stromen waren bijna alle in het bezit van ons volk, ook de velden aan de Rijn,van het ene eind tot het andere (thju rêne fon.t êna ende alout et ôre ende thâ").

En blijkens de dienstreis van Apollanja, "in gezelschap van thre grêva burch.hêra and thrja alda fâmma", drie grijze burchtheren en drie oude dames,maar de Boven-Rijn, behoorde, wat nu Zwitserland is,kennelijk ook tot het gebied der Frya's. Die Marsaten zagen er zó woest uit, schrijft Apollanja, dat ik ze niet voor Fryavolk zou hebben aangezien,maar voor wilden, (ik skolde mênath have that hja mên fruas wêre men wilda").

Er waren inderdaad twee rassen bij het meer: een van lange mensen en een van kleine, een soort Kobolds. Apollânja heeft goed gezien. Ik heb al betoogd, dat men in haar tijd geen bewoonde paaldorpen meer had aan het Meer van Konstanz!

Op pag. 85c van zijn boek, waar gesproken wordt over de burcht in Lindesness, zegt Overwijn, die van mening is, dat die niet door Apol is gebouwd: "Het zou DE KELT APOL slecht zijn vergaan als hij daar een burcht had gesticht". Ziehier: APOL,Adela's echtgenoot, oud-Zeekoning, daarna grietman over Ast-Flyyland and ovir.a Linda.vrda, de man die drie burchten onder zijn hoede had, WAS EEN KELT, en was mitsdien ook zijn nageslacht Kelt, waaronder de Oera Linda's, stammende uit de Lindaoorden. Apol, aldus O., is zuiver Keltisch, betekent de Rode, het Licht.Apollânja (lees Apollansa) betekent Apolverlangen. Verlangen naar wijsheid [1].

Wat het woord KELT eigenlijk betekent wordt uitgelegd in "Antiquité de la Nation et de la Langue des Celtes, autrement appallez GA ULOIS" par le R. P. Dou P. Perzon(Paris MDCCIII): "Car il est bon de savoir, que le nom de CELTE , aussi bien que celui de GAULOIS, signifie chez ces peuples la même chose, à savoir, PUISSANT, VAILLANT, ou VALEUREUX". Zo ook J. Pokorny in "Reallexikon der Vorgeschichte" (Max Ebert, Berlin 1926) Sechste Band): "Der Name KELT (Keltoi, Celtae) bezog sich wahrscheinlich zuerst nur auf einen, einzelnen Stamm, und zwar denjenigen, mit dem die klassischen Völker zuerst bekannt geworden waren. Er gehört etymologisch zu lit. KELTAS, lat. CELSUS "erhaben". De wortel is GAL d.i. dapperheid. Ook volgens deze schrijver horen zij tot het Noordras: groot, blond en blauwogig.

1) Hoe zou de familie APOL,waartoe de bekende winterschilder LOUIS APOL behoort, aan hun geslachtsnaam zijn gekomen ???

Dat die burchten geen verzinsel zijn, maar in die Keltische tijd inderdaad allerwegen burchten werden gebouwd,lezen wij bij Los,"De Germanen". In de latere IJzertijd, aldus deze schrijver, - dit is dus tussen 800 v. Chr. en het begin onzer jaartelling - onderwierpen de Germanen de in W.-en Z.-Duitschland wonende Kelten,die zich tegen hun opdringen door een gordel van burchten trachtten te verdedigen. Ook Dr Hylkema rept van die burchten: "De Kelten bouwden, toen de Germanen circa 500 jaar v.Chr. begonnen op te dringen, hun hooge bruchten langs de Rijn".

De Toeliërs - aldus Overwijn - worden in het O.L.B. de Frya's genoemd.De Frya's en de Toeliërs zijn één en hetzelfde volk. Ze waren vóór alles zeevaarders. Dit slaat in de eerste plaats op de oudste Toeliërs, 10000 jaar vóór Chr. De Galaten van het Nieuwe Testament - vervolgt O.) zijn KELTEN, dat wil zeggen TOELIERS, met aanmerkelijke Akkadi-inslag. Dit geldt voor alle Kelten. Het oudste Keltisch is een Toelisch, dat onder Mayainvloed is tot stand gekomen". Men houde in het oog, dat de Kelten van Galatië omstreeks 250 vóór Chr. emigreerden uit Midden-Europa. Moet men nu de Frya's in het huidige Friesland onderscheiden in eigenlijke Toeliërs-Frya's en Gallische Kelten? Zijn zij niet uit het oude stamland der Kelten,Z.W.Duitsland, afkomstig? Waar komen ze dan vandaan? Van het legendarische Atlantis? Wel, zegt Overwijn, het O.L.B. is een geschiedenis van de Atlantische Toeliërs.

De Friezen zijn (Overwijn) om te beginnen een mengvolk voor wat Friso betreft, maar zij zijn het niet voor wat de oerbevolking van Toeliërs en Akkadi betreft, dus van Toeliërs en laten we zeggen,takken van Phoinikiërs en Puniërs, dus van Semieten. Overwijn spreekt dus van een OERBEVOLKING in het Friese gebied. Friezen zijn een toevallige Atlantide vermenging met een sterk Joods (Akkadi) element. De gehele streek aan het oude Flie en Flevomeer is gekoloniseerd, zo ongeveer van af een goede 2600 v.Chr., door Grieks, Toelisch en Phoinikisch sprekende groepen kolonisten. Kelten zijn een jonge tak van de Toeliërs. Hieruit moet volgen, dat EN de

Gallische Kelten aan de Kuinder, EN Friso drie eeuwen later, al een bevolking in de Friese gebieden aantroffen. Ons Friesland was bij hun komst kennelijk al ten deele bevolkt, d.w.z. de hogere delen. De wadden en het kleigebied zijn eerst bezet na 200 v. Chr. of mogelijk omtrent 300 v. Chr. (zie Prof. A.W. Byvanck "De voorgeschiedenis van Nederland", Leiden 1942)

Op Kaart III bij Holwerda's boek "Ned.'s vroegste geschiedenis" zien we de terpen uitsluitend verspreid over het N.O. van Friesland, boven een lijn, getrokken van Stavoren naar Lauwers. Dus ten tijde van Apol waren er beslist geen terpen en was Friesland nog maar schaars bevolkt, en dat nog maar in Z.O. deel. En dat er ten tijde van Adelbrost (500 jaar v. Chr.) al een Hof te Dokkum was, met een Koning LUDGER, zoals in de Geschriften van Adelbrost en Apollânja staat ("ljûd, gert, tham kêning.. vppin eth grâte hof to dok.hêm") is absoluut uitgesloten. Het Dokkumse Hof behoort thuis in de periode der Friese Koningen lang na de Romeinse tijd en zeker niet hier - aldus Overwijn. Hij noemt de plaats "DOGGER" en zoekt die op de Doggersbank. De grote Plaat, die derhalve nog bewoonbaar was en nog niet door de zee overspoeld.

Prof. Byvanck zegt: De Kelten zijn volgens de mededelingen van de antieke schrijvers, die hen hebben gekend, menschen geweest van hooge gestalte, met blond of rossig haar en blauwe grijze oogen". Idem H. Hahne in "Das vorgeschichtliche Europa, Kulturen und Völker": "Blond, hellhäutig, blauäugig und hochgewachsen waren die Kelten zur Zeit der Blüte ihres Volkes". Zo moeten wij ons de heer Apol voorstellen. Van Oost-Frankrijk uit - aldus Byvanck - zijn zij doorgedrongen naar het Zuiden en naar het Noorden, tot in België en ook tot ons land. Wellicht is het grote Vorstengraf uit de 6e eeuw vóór Chr. bij Oss een Keltengraf. Men vond daarin o.a. een bronzen emmer, en een groot ijzeren zwaard met versierde greep. Ook in Baarloo (Limburg) vond men zo'n emmer (zie de afbeeldingen 49 en 50 bij Byvanck). En in Helden (L.) een fraai, rond schild van gedreven zilver (afb. 54); afkomstig uit het Oostelijke Keltische gebied in de landen van de Donau, daterend uit de eerste eeuw vóór Chr. Twijfelt men nog, of er Kelten in Nederland zijn geweest enige eeuwen vóór Chr.? Het is ook de mening van Alfred Holder in "Alt Celtischer Sprachschatz", Leipzig 1898); "MEN-AP, II, am Niderrhein, an beider Maasufern, vor 59 a.Chr., auch am rechten Ufer des Rheins: in Belgien, niderländisch Braband, in der civitas Turnacensium".

Goud-, zilver- en bronswerk uit de vijf eeuwen vóór Chr. vindt men afgebeeld in het prachtwerk van Wilhelm A. von Jenny, "Keltische Metallarbeiten aus heidnischer und christliche Zeit" (Berlin, 1935). Daaronder de beroemde gedreven zilveren ketel van Gundestrup (Jutland), waarop o.m. een godheid tussen twee zesspakige raderen.

En Friesland, waar de Oera Linda's moeten gewoond hebben?

Het kaartje No. 1 in Byvanck's boek geeft praehistorische vindplaatsen in Nederland. Voor Friesland worden slechts aangegeven Rijs en Makkinga (zie plaat naast pag. 62). Het zijn een vernield Hunebed en enige voorwerpen uit de Jong-Palaeolitische tijd. Maar Kaart V geeft ook aan: Haule, Donkerbroek, Weper, Oosterwolde, Fochtelo, Langedijk en Appelsga. Ook daar zijn stenen werktuigen gevonden, beitels, speerpunten, een dolk, een strijdhamer, bijlen e.d. Maar dit alles dateert uit een tijd, vele eeuwen vóór de beweerde komst der Gallische Kelten.

Soortgelijke artefacten, zoals mesjes, schrabbertjes, boortjes, zaagjes, daterende uit de Midden Steentijd, 7000 - 5500 v.Chr. zijn gevonden in Smallingeland, Tietjerksteradeel, Dantumadeel en de Dokkumer Wouden (zie "Het Kunstambacht en de Volkskunst in Friesland" door Nanne Ottema, Amsterdam, 1942, Heemschutserie). Nabij Oosterwolde werden grafheuvels ontgraven, waarin een enkele dode in hurkende houding, was begraven. Men vond daar bij geslepen bijlen, hamers, knodsen en aardewerk. Dit alles wijst op volk, dat daar duizenden jaren vóór onze jaartelling heeft gewoond. Ook Mr Ph. van Blom maakt melding van dergelijke praehistorische voorwerpen in "Geschiedenis van Oud-Friesland" (Leeuwarden, 1900): "De eerste grondslagen van verschillende terpen getuigen van overouden tijd. De stenen strijdbijlen en beitels en de vuurstenen messen, hier en daar uit de diepste lagen opgedolven, behoren tot een tijdperk, lang vóór de komst der Friezen".

Op het kaartje Fig. 2 in het boek van Mr P.C.J.A. Boeles, "Friesland tot de elfde eeuw" (2e druk, 1951) staan aangegeven de vindplaatsen van talrijke stenen voorwerpen, date-

rend uit omstreeks 15000 en 9000 vóór onze jaartelling. Het zijn uitsluitend plaatsen in het Oosten van Friesland tussen Suameer en Appelsga. In 't bijzonder Ureterp: zoals dolken, pijlspitsen, sikkels, bijlen, strijdbijlen, hamerbijlen en speerpunten; alles uit de Brons-tijd (afb. Fig. 1 en Pl.III, IV,V), in gebruik geweest bij de bewoners van met tenten afgedekte woongrooven. Verder vondsten in het Z.O., de Tjongergroep: Haule, Donkerbroek, Appelsga, enz., afgebeeld als Fig. 3: vuursteenwerktuigjes van omstreeks 7000 vóór Chr., in gebruik geweest bij nomaden, levende van jacht en visserij, die, toen de rendieren en elanden verdwenen, mede heengingen. Maar ook vuursteenwerktuigen uit Zwartveen in Smallingerland van omstreeks 5000 v. Chr., een bijl van hertshoorn uit het Kuinderdal, vuurstenen bijlen van omstreeks 2000 v. Chr., en een strijdbijl met steelgat van omstreeks 1500 v.Chr.

"De Megalithikers (Neolithicum, Hunebedvolk, bijv. uit Rijs in Friesland) - aldus Mr Boeles -, die zich in Friesland vermengden met de resten van de oude Mesolithische bevolking (Midden-Steentijd, bijv. Tjonger, Zwartveen), beleefden in hun moederland, het Kimbrische schiereiland en in Nederland, de invasie van andere bevolkingsgroepen, die vanuit Z.O. binnendrongen en wel in de tweede fase der steengraven, de ganggraftijd": het volk der z.g.n. touwbekers, bekers met visgraatornament en bepaalde strijdbijlen (Donkerbroek, Langedijk, Wynjeterp: 2000 tot 1750 vóór Chr.).

Uit de Friese Bronstijd dateren bijlen (Donkerbroek, Schalkediep, Bakkeveen), speerpunten (Donkerbroek, Bakkeveen), een zwaard van het Hallstatt-type, lang 73 cm., gevonden bij de kanalisatie van de Kuinder. Een mes (Haule, Weper), een prachtig offermes, lang 36 cm., gevonden bij Appelscha. Een spiraalarmband (Langedijk), een boogstring uit Fochtelo, een en ander afgebeeld Pl.VI en VII en daterend 900 - 600 vóór Chr. mogelijk geïmporteerd, mogelijk, maar niet waarschijnlijk, in de buurt gegoten (App. 7.).

Vondsten van ijzeren voorwerpen - aldus Mr Boeles -, die in de plaats kwamen van bronzen, zijn in ons land uiterst schaars. Wel vond men o.a. in Langedijk en Donkerbroek urnen uit de overgangstijd brons-ijzer. Maar van een Gallische nederzetting bij Tjonger en Kuinder wordt in het werk van Mr

46.

WEDIN MOSTE. MITH SON OM. HERBI WI
DON HIA THAT THIAKA SKRIFT VNLESBER SKOL
WESA FAR ORA FOLKUM. HWAND HIA HAVA
ALTID HEMNESA. THUS TODVANDE SIND HIA
HERDE TONAWIS RAKATH. HIR. META THAT THA
BÂRN THA SKRIFTUN HIARAR ALDRUM AM
PER LESA EN MUGA. DAHWILE WY USA
ALDERALDESTA SKRIFTUN EVIN GOD LESA
MUGE AS THERA THER IESTER SKREVEN SIND,
HIR IS THAT STANDSKRIFT. THERUNDER THAT RUN
SKRIFT. FORTH THA TAL. NOMAR A BYDER WISA

Bladzijde in het Oera Linda Boek met verklaring van het schrift. De zgn. RUNletters zijn van de 18e eeuw.
(Foto Fryske Akademie, Ljouwert, Coulonhûs Doelstrjitte 8)

Boeles geen woord gezegd, wat echter niet betekent, dat die daar DUS NIET is geweest.

Zeer belangrijk is wat ik las bij Carsten ("Chauken, Friesen und Sachsen"):

"Weiter macht Boeles aus den friesischen und groninger Wurten 5 Funde von Bronzefibeln bekannt (Boeles S.90, Pl. XVIII, 1.2; 45-58 Fr. Terpen), die von Almgren auf Grund von belgischen Stücken als KELTISCH angesprochen wurden"(Almgren "Studien über nordeuropäische Fibelformen" 1923, Mannus Bd. 32). En dan verwijst Carsten naar Ammianus Marcellinus, Lib. 15, cap. 9, volgens wie bij de Druïden een overlevering bestond, dat een deel der Kelten uit hun woonplaatsen op de eilanden vóór de kust en uit de gebieden aan de rechter Rijnoever door de zeevloeden en door oorlogen verdreven werden. Mogelijk wordt hier gedoeld op de Zeeuwse eilanden en het gebied ten N. van de Rijnmond, bij Katwijk.

Men heeft ook in de Eiffel en de Hunsrück Vorstengraven aangetroffen,waarin resten van strijdwagens, bronzen emmers, schenkkannen,gouden sieraden,mogelijk alles Keltische kunst, stijl-La Tène, zijn gevonden.

CONCLUSIE: de Lindostreek (Linde met een e) was al lang vóór de komst der Germaan-Friezen bewoond, en wel door het z.g.n. Bekervolk. Hebben zich andere elementen bij hen gevoegd ? Zie hiervoor "SUMMARY", pag. 565 van het boek van Boeles, en Appendix 7.

Hierbij denke men ook aan de eigenaars der stenen wapens en werktuigen, afgebeeld op Pl. X bij Boeles, vervaardigd in periodes,voorafgaande aan de terpentijd, die op zijn vroegst begint rond 300 vóór Chr. (pag. 81.83). Het zijn vuurstenen sikkels uit de Brons-Steentijd, gevonden in de terpen van Hartwerd bij Bolsward,in een terp te Spannun, en in een terp te Witmarsum. Verder "donderkeilen" uit terpen bij Dokkum, Hallum en Workum, en een La-Tène bolpotje uit een terp ten Z.O. van Dokkum."Zo iets, aldus Mr Boeles, zou evenals voormelde bijl, een teken kunnen zijn, dat daar mensen gewoond hebben,die door de zee verdreven zijn in vóórterpse tijden". Plus minus 1750 - 1500 vóór Chr.

Men houde er rekening mede, dat er een tijd is geweest, dat de Noordzee 60 Meter lager was dan thans het geval is, en, zoals wij op de tekening in "Wat Aarde bewaarde" kunnen

zien, zich tussen Engeland ten W., en Jutland, Nederland en België ten O., een enorm vastland bevond, toendra en bos, waardoor, gelijk ook Dr Boeles schrijft, de Rijn, het Vlie, de Weser en de Elbe stroomden,een land bevolkt door rendierjagers. Maar,of de lieden, die in de 6e eeuw vóór onze jaartelling in ons Friesland woonden, reeds zo'n hoge trap van beschaving als het O.L.B. ons gelieft te schilderen, meen ik te moeten betwijfelen! Alles is door golven ten onder gegaan, en zo moeten ook eventuele nederzettingen van mensen zijn verdwenen. Men noeme hen Toeliërs, of Frya's, zij kunnen er geweest zijn, geleidelijk in de loop der eeuwen teruggedrongen naar droge oorden.

De Directeur van het Friesch Muzeum te Leeuwarden (d.w.z. voor deze de Administrateur) antwoordde mij op 1 Juli 1953 op mijn vraag, of in het Z.O. van Friesland Menapiërs kunnen gewoond hebben: "de Menapii moeten trouwens alleen al uitgeschakeld worden,omdat zij nooit in Friesland hebben gewoond". Dit is al zeer positief gesproken.Welke stam het DAN wel kan geweest zijn, wordt niet gezegd. Morini? Die in Vlaanderen het kustgebied bewoonden, en langs de duinstrook Noordwaarts zouden zijn getrokken, tot in Friesland ? Kelten gekomen uit Brittania? Hebben zij die bronzen voorwerpen meegebracht, in gebruik gehad, zelf vervaardigd ? Waarom niet ?

Bij ons, aldus het "Overzicht" van de Catalogus van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden (1908), zien we het brons verschijnen ± 800 v.Chr. in ene kultuur, welke wij naar haar ceramiek de Klokbekercultuur noemen. En verder: "Zeer gering is overigens in die vóór-historische tijden de bevolking in ons land geweest". Dan wordt melding gemaakt van drie stromingen: de Kultuurstroming, samenhangende met de Gallische z.g.n. Hallstattkultuur, zelfs een Gallische of Gallo-Germaanse in de eerste eeuwen vóór Christus,daarna een Germaanse, verwant aan Friezen en Bataven, en een Proto-Saksische.

Volgens Dr G.W.Hylkema ("Ras en Toekomst" Amsterdam,1942) werd onze kuststrook 400 jaar v. Chr. bezet door een bevolkingsstroom van donkerogigen uit Bretagne, althans N.W.-Frankrijk, die langs de kust van het Kanaal naar het Noorden schoof, dus Kelten, die oorspronkelijk, in het Donaugebied,

Noordrasmensen waren, maar als het ware "ontnoord". Dat zij zich in Friesland hebben gevestigd, wordt echter niet met zoveel woorden gezegd. Het noordras is de benaming van een ras langhoofdige, blonde mensen, met blauwe ogen. Hun macht reikte tot in Egypte en Azië. Het omvatte Noren, Zweden, Denen, Germanen, Engelsen, Friezen, Oerkelten, Ariërs, Indiërs, Iraniërs. In Midden- en Noord-Europa is het de oude, inheemse bevolking. (Zie verder "Beknopte rassenkunde der Germaansche volken" door Dr Hans F.K.Günther, en "Ras en Toekomst" door Dr G.W.Hylkema).

Uit het bovenstaande volgt, dat bij de beweerde komst der Gallische Kelten in de Lindestreek zij daar nakomelingen hebben kunnen aantreffen van die oeroude bewoners, waaronder het "bekervolk" in O.en Z.O.-Friesland, die in deze zijn opgegaan, gelijk die latere bevolking weer opgegaan is in het Hunebedvolk van omstreeks 2000 v. Chr., alle dewelke dan de Frya's van het O.L.B. kunnen zijn geweest.

Bovengenoemde Administrateur schreef mij ook nog, dat Gallische imitaties van Griekse munten in Friesland tot dus verre onbekend zijn. Hieruit zou men kunnen afleiden, dat de Galliërs die er waren gevestigd, daar in veel vroeger tijd moeten zijn gekomen, toen er nog geen dergelijke munten bestonden. Het al dra tussen de zeven voet lange ADELA en APOL, kennelijk de Hoofdman, gesloten huwelijk wijst in elk geval op een zeer prettige ontvangst. Welkom Vreemdeling !

Praehistorische bronzen als de hier bedoelde, schijnen voor wat Friesland betreft uitsluitend gevonden te zijn in de Kuinderstreek. En dan zijn het nog maar luttele voorwerpen. Het paaldorp Unteruhldingen aan de Boden-See alleen bracht al bijna 500 bronzen op ! Het is dan ook zeer twijfelachtig, of er ook in het overige deel van het huidige Friesland Kelten zijn geweest. Verg. "Les Celtes et l'expansion celtique jusqu'à l'époque de la Tène" par Henri Hubert (Paris, 1932): "Les mots celtiques, tres serrés dans les vallées du Rhin et du Danube, s'espacent avant d'arriver à l'Elbe et manquent presque totalement en FRISE et dans la partie septentrionale du Hannovre. Si les Celtes y ont été ils y ont remplacés de très bonne heure!" Het is daarom bijna niet te geloven, dat dit groepje Gallische Kelten de beschikking zou hebben gehad over burchten met burchtmaagden, burchtheren, burchtverdedigers, soldaten. Over zeekoningen, vlootvoogden, schouten bij nacht, oldermannen,

lichtmatrozen, zeesoldaten. Over grietmannen, woudgraven, marktrechters, schouten. Bestond de bevolking van de Friese gebieden dan uit Kelten EN bewoners van ander origine ? De Gallische Kelten waren bezetters, kolonisten, daar gekomen met wapens in de hand. Waar moet men dan die Frya's zoeken?

"On peut comparer l'empire celtique à l'empire romain" zegt H. d'Arbois de Jubainville in Les Celtes, depuis les temps les plus anciens jusqu'en l'an 100 avant notre ère", (Paris 1904). Het was een Keltenrijk, dat een leidende macht veronderstelt. In het gebied der Friezen werd de Koning, althans in Adela's tijd, gehandhaafd. Hij had toch een Hof te Dokkum (Duccinga) ? Zes eeuwen vóór onze jaartelling !

Een Keltisch heldendicht, zegt d'Arbois, vertelt ons van een Koning, die, ongeveer vier eeuwen vóór onze jaartelling, regeerde over het Rijk der Kelten, AMBICATUS, (= "hij die rondom slag levert"). Twee neven, BELO-UESOS (="hij die kan doden"), en SEGO-UESOS (="hij die kan overwinnen"), werden door hem resp. naar Bohemen en Italië gezonden, elk met een machtig leger. Beiden hadden succès! Het klopt met de Geschiedenis.

"De Kelten, schrijft Prof. Dr Ir Hans F.K.Günther in "Beknopte Rassenkunde der Germaansche Volken" (Amsterdam, 1942) moeten tussen 900 en 200 v. Chr. in Midden-Europa een zekere heerschappij hebben uitgeoefend, die zij omstreeks 500-400 v. Chr. hun buren het meest hebben doen gevoelen. De Oer-Kelten (hun bakermat was Z.-Duitsland, Moravië, en Bohemen) moet men zich voorstellen als een overwegend Noordrassig volk. Nog de Kelten uit de 5e eeuw v. Chr., tenminste de Kelten van Gallische stam, waren, zoals uit de vondsten in graven blijkt, haast zuiver Noords. Onderlinge veten der voornaamste geslachten hebben wellicht het gehele Keltendom van Midden- en West-Europa geschokt en vele zijner Noordse geslachten doen uitsterven. Sedert 400 v. Chr. neemt de Keltische macht af, het Keltische gebied verliest zijn waarde. Het Keltische gebied zou niet zijn uitgeroeid, maar hebben voortgeleefd in Hidde Oera Linda van de 13e eeuw ná Chr.en de Enkhuizer Over de Linden's van de 18e - 20e eeuw ?

Dat voor het Friese gebied vrouwen hoofd van een burcht waren, lijkt op het eerste gezicht vreemd. Lezen wij wat

Heinrich Driesmans schrijft in "Das Keltentum in der Europäischen Blutmischung" (Leipzig, 1900).

"In alten keltischen Sagen bildet die "Frau" den Mittelpunkt, die Treibfeder der Handlung. Sie allein ist das leitende Motiv, ihr Besitz gilt für das köstlichste Gut, Liebes- und Frauendienst ist der ritterlichste, eherenvollste beruf. Für ein Weib zu sterben erscheint ihm als die höchste Seligkeit...... Aus dem keltischen Verhältnis der Geschlechter zu einander ergiebt sich naturnotwendig die Abhängigkeit des Mannes vom Weibe und die Emanzipation des letzteren, seine Vorherrschaft im öffentlichen wie in privaten Leben. Ihre Politik war von jeher "Unterrockspolitik".... Das keltische Weib ist das reizvollste, berückendste Geschöpf, das es unter der Sonne- wenigstens Europas - giebt ....". Daar kunnen Apollanja en Wiljo het mee doen !

Ik wijs in dit verband op de door Lübker genoemde VELEDA "eine deutsche Jungfrau aus dem Volke der Bruchteren, die von ihren Landsleuten als Weissagerin, hoch verehrt wurde, an der Kriege unter Julius Civilis gegen Rom (69 und 70 v. Chr.) sich beteiligte und später einen neuen Aufstand der Deutschen veranlasste, in dem sie von den Römern gefangen genommen und nach Rom gebracht wurde (Tac.Hist. 4,61)". Volgens Overwijn was zij een der laatste burchtwrouwen: ADA.

Aan de hand van een overzichtskaart vertelt ons Dr J.H. Holwerda in "Nederlands Vroegste Geschiedenis in Beeld" (Amsterdam, 1912), dat het Hunebeddenvolk op een enkele plaats (d.i. bij Rijs), omstreeks 1000 vóór Chr. of nog vroeger, uit Zuid-Europa in die streek is gekomen. Gallische stammen kwamen omstreeks 300 v. Chr. uit Z.-Duitsland, de Rijn volgend (Op de kaart alleen Oost-Braband, Limburg en de Veluwe. NIET Friesland).

Zie ook zijn boek "Nederland's vroegste geschiedenis" (Amsterdam 1918), waarin hij zegt, dat de bakermat van het Hunebeddenvolk is te zoeken in de landen der Middellandse Zee, zomede "Hunebedden en grafheuvels" door M.G. Warffemius, die er op wijst, dat Dr A.E. van Giffen deze mening niet deelt, maar dat het volk uit het Oosten in ons land is getrokken, uit Hannover en Westfalen.

In Friesland zijn uitsluitend, behalve de omtrek van Rijs, als vestigingen aangegeven het N.W. deel, en wel van FRIEZEN,

"waarschijnlijk plus minus 100 v. Chr. in ons land gekomen", van een Saksische stam uit de 4e eeuw NA Chr. en van de latere Saksers, 7e eeuw na Chr., lang na de Romeinen, allen terpbewoners. Zie ook Holwerda's boek "Nederland's vroegste geschiedenis pag. 232, waarin wordt verteld, dat het Saksische element eerst van af de 5e eeuw na Chr. dateert.

Dat er zich niet slechts Friezen, maar ook Saksen in het huidige Friesland vestigden, blijkt uit boerenhuizen, taal en folklore in het gebied van de Tjonger en de Linde. Het Z.O. van de provincie is, zoals S.J. van der Molen het noemt een Fries-Saksisch renggebied ("Het Saksische Boerenhuis in Zuid-Oost-Friesland", Uitg. het Noorder Land, Groningen 1941).

Holwerda's kaart is wat Friesland betreft niet meer juist.

Dat er enkele eeuwen vóór Chr. ook al lieden op terpen hebben gewoond in Friesland, kan als vaststaande worden aangenomen. Toen de Galliërs daar kwamen, kunnen zij daar al een bevolking, de Frya's van het O.L.B., zo men wil, in elk geval Noordrasmensen, die zich mogelijk wel met hen hebben vermengd, hebben gevonden.

De Kelten, zegt Prof. Byvanck, zijn in het Noorden van Gallië niet talrijk geweest. In ONS land waren zij vertegenwoordigd door de Menapii, aan de grote rivieren, tot bij Kleef. Ook de Morini aan de Vlaamse kust waren Kelten. De betekenis van de Kelten in ons land kan dus slechts gering zijn geweest. Dat blijkt ook uit de archaeologische vondsten". Hieruit zou blijken, dat in Friesland hun invloed maar zeer gering kan zijn geweest. Van inscripties waaruit hun taal zou kunnen blijken, wordt niet gerept. Die zijn dus niet aangetroffen. Althans wordt daarvan geen gewag gemaakt. En Gallische munten evenmin.

"De maker er van moet over een uitzonderlijke, tot het einde toe volgehouden, scheppingskracht en over een rijke "culturele" BACKGROUND hebben beschikt".

"... een wonderbaarlijke mengeling van sagen, redevoeringen, opschriften, geschiedenis, volkenkunde, wetboeken, profetieën, zangen en mythen".

FG
24a